

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorčičevi
ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 14. julija 1937

Cena posamezni številki din 1'50

Zakaj ne pridemo do bogastva?

Na to vprašanje odgovarja v »Metlurgi«
Dragomir Pejić, predsednik Zdrženja industrialcev
moravske banovine, z daljšim član-
kom o vplivu zunanje trgovine na
naše blagostanje. Predsednik Pe-
jić opozarja v svojem članku zlasti
na naslednja dejstva:

Od vsega našega izvoza je od-
padlo na živo živino 15%, na ži-
vila in pijače 32,5%, na surovine
in polfabrikate 47% in na gotove
izdelke 5,4%. Za živino smo dobili
povprečno din 3'70 za kg, za ži-
vila in pijače din 2'50, za surovine
in polfabrikate 95 par in za go-
tove izdelke pa din 3'48.

Od vsega našega uvoza pa je od-
padlo na živila in hrano skoraj
7%, na surovine in polfabrikate
22,32% in na gotove izdelke
68,37%. Za živila smo plačali
din 2'55, za surovine in polizdelke
din 1'58, za gotove izdelke pa
din 9'84 za kg. Iz vsega tega sledi,
da dajemo tujini 3 kg svojega bla-
ga za 1 kg tujega blaga. V resnici
smo tudi izvozili l. 1936. za 4.376
milijonov din 2.868 milijonov kg
blaga, dočim smo uvozili za 4.077
milijonov din samo 971 milijonov
kilogramov.

Predsednik Pejić nato podrobo-
no navaja razne primere, kako ce-
na predmetov z njih predelavo ra-
ste. Tako je bila plačana volna po
din 25'20, volneno predivo po
din 69'10 in volnene tkanine po
din 164'64 za kg. Pri železu je ta
razlika še bolj očitna. Nepredela-
no železo je bilo po din 1'85, že-
lezni izdelki po din 3'77, stroji,
orodje in aparati po din 17'23,
elektrotehnični predmeti po din
38'30 in prevozna sredstva po
din 122'30 za kg.

Pri tako silni razliki med ceni-
mi blaga, ki ga izvažamo in ce-
ni blaga, ki ga uvažamo, seve-
da ne moremo postati bogati in
zato ostajamo vedno enaki reveži.
Predsednik Pejić pravi zato, da bi
morale naše kulturne in modne
potrebe iti vstric z našo produk-
tivno sposobnostjo. Če hočemo ži-
veti »na veliki nogi«, če hočemo
imeti vse to, kar imajo veliki in
napredni narodi, potem moramo
tudi imeti takšno proizvodnjo, ki
bo mogla nositi stroške za takšno
življenje. Samo kmečko gospodar-
stvo pa ne more kriti stroškov za
takšno življenje.

Izvajanja predsednika Pejića so
vsekakor pravilna in pravilen je
tudi njegov zaključek, dasi se zla-
sti naši mestni ljudje po njem ne
bodo ravnali. Čeprav so izvajanja
predsednika Pejića pravilna, pa
niso izčrpna in ne povedo do kon-
ca vzrokov, zaradi katerih ne mo-
remo priti do blagostanja.

Analiza zunanje trgovine nas
uči, da je rešitev edino v večji in-
dustrializaciji države. Namesto da
izvažamo samo surovine in pol-
fabrikate, bi morali izvažati v
večji meri gotove izdelke. To pa
je dosegljivo le z industrializacijo
države. Med našimi ljudmi je tudi
mnogo dobre volje, da bi do te in-
dustrializacije prišlo, a kaj poma-
ga vsa dobra volja, ko se ta volja
stalno ubija. Država, ki je tako
revna na industriji, kakor je bila
Jugoslavija ob svojem nastanku,
bi morala biti vesela, če sploh ima
v kakšnem kraju tovarno. Namesto
tega pa smo od vsega početka vi-
deli, kako se je hotela zaradi one-
ga glupega argumenta z bližino na

meji sploh demontirati vsa sloven-
ska industrija. In še danes straši
ta argument stalno in še danes
ovira ta argument razvoj indu-
strije.

Fiskus in pretirana javna bre-
mena pa so nadaljnji razlog, da
naša industrializacija ne napredu-
je v zaželeni meri. Toda vse te
ovire še niso tako hude, kakor so
one, ki jih vedno znova postavlja
birokratizem. Z našimi vedno no-
vimi predpisi, ki poleg tega zade-
vajo z vso težino v prvi vrsti do-

mače ne pa tuje tvrdke, je vsaka
zanesljiva kalkulacija nemogoča.
Kompliciranost birokratične upra-
ve ohromuje vsako podjetnost v dr-
žavi, poleg tega pa ustvarja doma-
čim podjetjem vedno novo in ne-
potrebno državno konkurenco. Pri
tem pa niti posebej ne poudarja-
mo težavnega položaja, ki ga ima
naša industrija zaradi obupnih
razmer na našem denarnem trgu.
Kako vzorno zna naša birokracija
ovirati industrijo, se vidi zlasti
pri izvozu blaga, ko morajo mnogi

naši industrialci plačevati posebne
pristojbine, da sploh morejo izva-
žati blago in donasati v državo
devize. A brez izvoza je zaradi
silne omejenosti domačega trga
vsak razvoj industrije nemogoč.

Ne pridemo do blagostanja sa-
mo zato, ker izvažamo cenene su-
rovine in polizdelke, uvažamo pa
drage gotove izdelke, temveč pre-
dvsam zato, ker ovira vse naše go-
spodarstvo cokolj, kateri se pravi
birokratizem. In ta cokolj je vedno
težja, namesto da bi se manjšala.

meti raznih strok. Besedi »raznih
strok«
pa se uporabljata tu v smi-
slu več strok, ne pa v smislu vseh
strok.

V svoji odločbi uprava mesta
Beograda to svoje naziranje še po-
drobneje utemeljuje.

Iz vseh teh razlogov je zato
uprava mesta Beograda mnenja,
da se mora tu uporabiti uredba o
prepovedi veleblagovnic in da
mora zato tvrdka »Ta-Ta«
prilagoditi svoje obratovanje s pred-
meti, za katere ima oblastveno do-
voljenje, splošnim zakonskim pred-
pisom ter zmanjšati obseg obrata
in ga porazdeliti v razne lokale.

Ker je torej ugotovljeno, da je
tvrdka »Ta-Ta«
d. d. kršila pre-
poved ustanavljanja veleblagovnic,
je tudi odgovorna za stroške po-
vzročenega postopka ko tudi za
plačilo takse po § 168. zakona o
obnem upravnem postopku.

Proti tej odločbi je dopustna
pritožba na trgovinsko ministrstvo
v roku 15 dni.

Uprava mesta Beograda je torej
znova prepovedala obratovanje
vleblagovnic »Ta-Ta«
v Beogradu. Kljub temu pa veleblagovnica
obratuje nemoteno dalje.

Tudi obrtna oblast v Zagrebu je
prepovedala obratovanje podruž-
nice »Ta-Ta«
v Zagrebu in tu po-
družnica ne obratuje več.

Tako za Zagreb ko za Beograd
pa velja ista uredba. Toda v Beo-
gradu je nadaljnje obratovanje
»Ta-Ta«
mogoče, v Zagrebu pa ne.

Kje se torej izvaja zakon pra-
vilno?

Ali res ne čutijo odločujoči krogi,
da se na ta način izpodkopava
avtoriteta zakona?

„Ta-Ta“ v Beogradu znova prepovedana, posluje pa še nadalje nemoteno

Znano je, da je uprava mesta
Beograda že 10. junija 1936 prepo-
vedala poslovanje tvrdki »Ta-Ta«,
in sicer na podlagi uredbe o pre-
povedi veleblagovnic. Trgovinsko
ministrstvo je to prepoved tudi
potrdilo, na pritožbo družbe »Ta-
Te«
pa je državni svet zaradi for-
malnih napak odredil obnovo po-
stopanja.

Na podlagi te razsodbe in odred-
be trgovinskega ministrstva z dne
26. aprila 1936 je uprava mesta
Beograda obnovila postopek. V ta
namen je določila za 26. junij 1937
ustno razpravo, ki naj bi ugotovila,
če spada sedanja obratovalnica
»Ta-Te«
v Beogradu po svojem ob-
segu, po načinu vodstva in po svoji
organizaciji med podjetja, ki so
prepovedana po uredbi o prepo-
vedi veleblagovnic z dne 25. ok-
tobra 1934 ali ne.

Zastopnik tvrdke »Ta-Te«
je na razpisne usne razprave izjavil,
da tvrdka ne ugovarja predmetu raz-
prave, ugovarja pa temu, da bi se
smeli zaslišati strokovnjaki tudi
glede pravnega stanja zadeve, ker
je tvrdka mnenja, da se smejo
strokovnjaki zaslišati le glede de-
janskih činjenic.

Vodja razprave pa je ta ugovor
tvrdke odklonil na podlagi § 96.
zakona o obnem upravnem po-
stopku, ki dopušča zaslišanje stro-
kovnjakov za oceno neke činjenice
ali zaradi pregleda obratovalnic.
S tem pa je dopustna tudi pravna
ocena. Vodja razprave je nadalje
izjavil, da bodo strokovnjaki le
ugotovili, če so v konkretnem pri-
meru dani elementi za zakonsko
določeni pravni pojem, ne bodo pa
razsojali, če se naj uporabi ta ali
oni zakonski predpis. Sicer pa
morajo strokovnjaki pri vsaki pre-
soji že avtomatično tudi proučiti
pravno stanje. Končno pa bo vodja
razprave vprašal strokovnjake le
glede presoje činjenic, ki so važne
glede odločitve, če gre za kršitev
uredbe o prepovedi veleblagovnic
ali ne. In samo za določitev činje-
nic pa bodo tudi zaslišani strokov-
njaki.

Izjava zastopnika »Ta-Te«

Zastopnik tvrdke »Ta-Ta«
pa je izjavil: »Ta-Ta«
opravlja 7 dolo-
čenih trgovinskih strok, za katere
ima tudi potrebna oblastvena do-
voljenja. Tvrdka ne opravlja niti
enega posla v večjem obsegu, ka-
kor pa se glasi njeno obrtno do-
voljenje. Ni res, da bi tvrdka
opravljala posle, ki so prepove-
dani po čl. 1. uredbe o prepovedi
vleblagovnic. Ta člen prepovedi
je samo velike magacine, ki imajo
pravico trgovanja z vsemi pred-
meti svobodnega prometa. To da

je jasno povedano v tem členu, ki
pravi, da se prepovedujejo samo
vleblagovnice, katere predvideva
točka 3. § 140. obrtnega zakona.
Ena osnovnih karakteristik vele-
blagovnic je njih univerzalen ka-
rakter, da more trgovati s pred-
meti vseh strok, da more eno opu-
stiti in uvesti drugo, upoštevajoč
pri tem le svoje interese in po-
trebe potrošnikov in njih okusa.
Zato da se morajo svobodno usta-
navljati obratovalnice, ki trgujejo
le z izrečno določenimi strokami,
ker se teh uredba o prepovedi
vleblagovnic ne tiče.

To argumentacijo zastopnika
tvrdke »Ta-Ta«
pa oblast ni odo-
brila ter je odredila v smislu § 96
do 100 zakona o obnem upravnem
postopku, da strokovnjaki izrečejo
o zadevi svoje mnenje ter imeno-
vala za strokovnjake:

Spasoj Ložičkovića, inspektorja
ministrstva za trg. in industrijo,
dr. Bartoša Milana, univ. profe-
sorja, in
dr. Gjorgja Mirkovića, univ. do-
centa.

Strokovnjaki soglasno označujejo podjetje »Ta-Ta« kot veleblagovnico

Po zaprisegi strokovnjakov so ti
proučili organizacijo podjetja »Ta-
Te«, jo primerjali s podjetji, ki se
po znanstvenem in tehničnem na-
ziranju smatrajo za veleblagovnice
ter soglasno izrekli svoje mnenje,
čegar konec se glasi:

»Način in obseg poslovanja obra-
tovalnice »Ta-Ta«
se sklada s poj-
mom veleblagovnice (velikega ma-
gacina). Trgovanje se opravlja v
večjem obsegu, z blagom raznih
strok, in sicer po oddelkih z ozi-
rom na vrste blaga. Trgovina se
vodi v lokalih, ki po svoji veli-
kosti in načinu ureditve odgovar-
jajo prostorom, v kakršnih se vo-
dijo veleblagovnice (veliki maga-
cini).«

Tej izjavi ni zastopnik »Ta-Te«
prav nič ugovarjal.

Strokovnjaki so nadalje ugotovi-
li, da obstojita dve vrsti vele-
blagovnic, in sicer veleblagovnice
v ožjem smislu besede ter veliki
bazarji in modne hiše. Obe pa sta
vleblagovnici ter da spada po
mnenju strokovnjakov »Ta-Ta«
v vrsto velikih bazarjev.

Na podlagi te izjave je uprava
mesta Beograda mnenja, da je po-
slovanje tvrdke »Ta-Ta«
po nači-
nu, obsegu in organizaciji takšno,
da se krije s pojmom veleblagov-
nic in da se v obratovalnici »Ta-Te«
trguje v večjem obsegu z blagom
raznih strok po oddelkih z ozirom
na vrsto blaga in da se trguje v

lokalu, ki se po svoji velikosti in
načinu ureditve popolnoma sklada
s prostori, v kakršnih poslujejo
vleblagovnice.

Iz teh razlogov je uprava mesta
mnenja, da je poslovanje tvrdke
»Ta-Ta«
takšno, kakršno je izreč-
no prepovedano po uredbi o pre-
povedi veleblagovnic, ki je bila z
uredbo z dne 22. oktobra 1936 po-
daljšana. Ker imata obe uredbi
zakonsko moč, bi pomenila vsaka
njihova kršitev tudi kršitev za-
kona.

Uprava mesta Beograda se pa
nikakor ne more strinjati z mne-
njem tvrdke »Ta-Te«, da se po
členu 1. citirane uredbe nanaša
prepoved veleblagovnic samo na
podjetja, ki trgujejo z vsemi pred-
meti svobodnega prometa, ker za-
dostuje po čl. 2. te iste uredbe, da
se trguje v večjem obsegu s pred-

Ljubljana ne dobiva zadosti namizne soli

Ljubljansko združenje trgovcev
se že več mesecev trudi, da bi bi-
la Ljubljana zadostno preskrblje-
na s fino namizno soljo. Vsa pri-
zadevanja pa so bila dosedaj za-
man, kakor da bi nekdo nalašč
nagajal. Vsi drugi kraji imajo
namreč namizne soli vedno do-
volj, nekateri celo več, kakor bi
hoteli, ker je namizna sol dražja
od navadne. Samo ljubljanski tr-
govci pa ne morejo dobiti dovolj
namizne soli.

Ko so bile že vse pismene inter-
vencije zaman, je združenje dne
25. maja brzojavno protestiralo pri
upravi drž. monopolov proti ne-
zadostni preskrbi Ljubljane s fino
namizno soljo. Združenje je na-
dalje v tej zadevi interveniralo
tudi pri inspektoratu uprave drž.
monopolov v Zagrebu, toda čeprav
je združenje tudi plačalo telegram
za odgovor, ni dobilo niti odgo-
ra! Tako se upoštevajo pri nas
želje in potrebe davkoplačevalcev!

Tudi ljubljanski velezakupnik
soli, tvrdka Ivan Jelačin, se je
potrudila in storila vse potrebne
korake, da bi bila Ljubljana za-
dostno preskrbljena s fino namizno
soljo. Tudi ta prizadevanja so bila
zaman. Ljubljana je še nadalje
brez te soli. Brez uspeha so bila
tudi prizadevanja poslancev. Med
drugimi je interveniral tudi ljub-
ljanski poslanec dr. Fux, katere-
mu so iz Kreke obljubili, da dobi
Ljubljana potrebno namizno sol
v dveh tednih.

To preziranje potreb Ljubljane,
ki ni le tretja prestolnica države,

temveč tudi tujsko mesto, je na-
ravno ljubljanske trgovce silno
ogorčilo. Kaj naj nudimo tujcem
le navadno morsko sol! Na zadnji
seji uprave ljubljanskega združe-
nja se je zato obširno govorilo o
tem neupoštevanju potreb ljub-
ljanskega mesta in sklenjeno je
bilo, da bodo za to stvar zaintere-
siral ljubljanski trgovci tudi ban-
sko upravo, Zvezo za tujski pro-
met, Združenje gostilničarjev in še
druge organizacije, da se vendar
že enkrat napravi red in da bo
dobila Ljubljana za svoj pošten
denar to, kar potrebuje.

Ne moremo se pa premagati, da
pri tej priliki ne bi dostavili nekaj
besed. Trgovci, ki se ne menijo za
potrebe svojega odjemalca, ne za-
služi drugega, ko da propade. Mo-
nopolski upravi se tega seveda ni
bati, ker ima pač monopol na pro-
dajo svojih predmetov. Nima pa
monopolna uprava tudi monopola
na preziranje vseh trgovskih pra-
vil in še manj na pravico popolne-
ga neupoštevanja potreb posamez-
nega kraja. Prav nič pa tudi mo-
nopolski upravi ne bi škodovalo,
če bi na vljudna opozorila strank
tudi odgovarjala. Končno niti mo-
nopolski privilegiji ne dajejo pra-
vice do nevljudnosti. Nevljudno pa
je, če se na predstavke korporacij
ne odgovarja.

V resnici žalostno je, da smo
prisiljeni vse to pripominjati. Biro-
kracija je pri nas res že dobila
preveliko moč, da si upa na takšen
način prezirati potrebe prebival-
stva.

75letnica g. S. D. Alexandra

Jubilej zaslužnega hrvatskega gospodarskega moža

Vsi hrvatski listi brez izjeme so se s hvaležnostjo in toplim priznanjem spominjali 75letnice, ki jo je praznoval dne 13. t. m. veleindustrialec S. D. Alexander. Skromen obseg našega lista nam ne dovoljuje, da bi se tudi mi enako obširno spominjali jubileja g. Alexandra kakor hrvatski listi in zato se moramo zadovoljiti s tem, da omenimo vsaj na kratko delo in zasluge jubilara, ki je uspešno deloval ne le za razvoj hrvatskega, temveč vsega jugoslovanskega gospodarstva.

Kako ogromno je bilo delo, ki ga je opravil g. Alexander, že jasno dokazuje le nekaj podatkov iz njegovega življenja. Rojen leta 1862. v Zagrebu kot sin znanega žitnega trgovca, je ustanovil že leta 1879. v Sisku samostojno žitno trgovino, ki se je naglo razvila v veletrgovino. Leta 1892. je ustanovil pivovarno v Osijeku ter postal funkcionar cele vrste zaslužnih društev. Leta 1912. je stopil na čelo zagrebske pivovarne, nato ustanovil Prvo hrvatsko tvornico olja, rudarsko družbo »Mirna«, združeno tvornico opeke v Zagrebu, cementno tvornico »Croatia« in sodeloval pri ustanovitvi kemične tvornice »Titanit«. Prav tako je odlično sodeloval pri ustanovitvi Zagrebskega zbora in zagrebske borze. Z uspehom se je uveljavil tudi kot organizator našega gospodarstva ter bil dve desetletji predsednik zagrebske Zveze industrijev ter pomagal pri ustanovitvi Centrale industrijskih korporacij.

Pa tudi pri vsaki drugi koristni stvari je vedno sodeloval g. Alexander ter si s svojim nesebičnim delom ustvaril čisto edinstven položaj v hrvatskem javnem življenju. To tem bolj, ker je vedno krepko podpiral hrvatsko kulturno življenje in imel vedno odprte roke za ljudi v stiski.

S priznanjem se spominja jubileja velikega hrvatskega gospodarskega delavca tudi slovensko trgovstvo ter kliče jubilaru gospodu Alexandru ob njegovi 75letnici krepak: Na mnoga leta!

Ugoden položaj državnih financ v letu 1937/38.

Dohodki v aprilu in maju so za 222 milijonov večji ko leta 1936.

V zvezi s trajnim zboljšavanjem splošnega gospodarskega položaja je tudi stanje naših državnih financ vedno ugodnejše. Že računsko leto 1935/36. je bilo prvič od nastopa svetovne gospodarske krize zaključeno s suficitom 438 milijonov dinarjev. Ugoden razvoj naših državnih financ pa še napreduje.

Državni dohodki v aprilu in maju t. l. (kot prva meseca tekočega proračunskega leta) so znašali 1702'6 milijona din, to je 93'64% od v proračunu predvidene vsote za ta dva meseca. Izdatki pa so znašali 1350'5 milijona din, to je samo 74'27% predvidene vsote, tako da dobimo razliko 352'1 milijona din, ki predstavlja višek dohodkov nad izdatki za ta dva meseca. Skoraj vsi državni dohodki letošnjega proračunskega leta kažejo izboljšanje proti aprilu in maju 1936.

Največje povečanje dohodkov izkazuje železnice, in sicer 57 milijonov din več (346'6 proti 284'5 milijona din) kakor l. 1936. v istih mesecih.

Neposredni davki so se povečali za 55 milijonov (371 proti 316 milijonom v l. 1936.). Največ je prinesel davek na poslovni promet, in sicer za skoraj 31 milijonov več.

Carine izkazuje povečanje za 40 milijonov, kar gre na račun povečane uvoza iz klirinških držav. V letošnjem aprilu in maju so

dale carine 169'7, leta 1936. pa le 129'5 milijona din.

Trošarine so prinesle 17 milijonov več kakor l. 1936., monopoli skoraj 17, takse 16, rudniki skoraj 10 milijonov din, Poštna hranilnica pa tudi toliko.

Meseca april in maj letošnjega leta izkazuje proti letu 1936., ko so znašali dohodki 1482'4 milijona din, za 220 milijonov večji dohodek.

Uredba o izrednem prispevku za čezmerno izkoriščanje javnih cest

Ministrstvo za gradbe je izdelalo načrt uredbe o izrednem cestnem prispevku za čezmerno izkoriščanje državnih in nedržavnih cest. Ta uredba je izdelana na podlagi člena 53. finančnega zakona za leto 1937/38.

Po uredbi je izredni cestni pri-

spevek odškodnina za večje izkoriščanje ali uporabo ceste, kakor pa je normalna.

Oproščeni so plačila izrednega cestnega prispevka posamezniki in njihove družine, če je posamezniku, lastniku prevoznega sredstva, to potrebno za njegovo domače ali kmetско gospodarstvo in če se prevoz vrši z živinsko vprego.

Prispevek plačajo osebe, ki neposredno prevažajo blago, kakor tudi osebe, v katerih imenu se prevoz vrši, ki s tem neposredno izkoriščajo pota, kakor tovarne, mlini, opekarne, podjetja, ki eksploatairajo gozdove, rudnike, izvozniki, trgovci in podjetja za prevoz potnikov in blaga ter podobno.

Poleg gornjih plačajo izredni prispevek vsi tisti, ki uporabljajo tudi nedopustne vozove ali ki s svojo težo kvarijo ceste, ter končno vse tiste fizične in pravne osebe, glede katerih minister za gradbe

posebej odloči, da morajo ta prispevek plačati. Prispevka ne plačajo mali trgovci, mali obrtniki in kmetje za letni prevoz do 52 ton, lastniki avtotaksijev in drugi, ako se s tem preživljajo.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 7. julija objavlja: Navodila za sestavo predloga proračuna drž. razhodkov in dohodkov s predlogom finančnega zakona za leto 1938/39. — Avtentično tolmačenje čl. 36. uredbe o likvidaciji kmetjskih dolgov.

»Službeni list« z dne 10. julija pa objavlja: Navodila za sestavo banovinskega proračuna z izvršilnim pravilnikom za leto 1938/39. — Avtentično tolmačenje točke 5., črke b), § 24. finančnega zakona za leto 1937/38. (glede kmečke zaščite).

Svobodna trgovina ali reglementacija

Referat poliskega delegata Bruna Sikorskega na kongresu MTZ v Berlinu

Vedno pogostejše se pojavlja v raznih državah vprašanje, če se naj struktura trgovine še nadalje gradi na svobodni obliki, kakor je to bilo v začetku 20. stoletja ali pa ne zahtevajo izpremembe gospodarstva v obeh zadnjih desetletjih reglementacijo trgovine. Svobodna trgovina se sicer še navaja kot ideal, dejanske razmere pa uvajajo v vedno več državah reglementacijo.

Poleg najrazličnejših trgovinskih ovir, ki so nam vsem tako dobro znane in ki se kljub temu ne zmanjšujejo, treba upoštevati tudi splošne strukturne izpremembe gospodarstva, da moremo vprašanje »svobodna trgovina ali reglementacija« v vsem obsegu presoditi.

Pionirska delavnost trgovca, v kateri so prišle vse osebne sposobnosti trgovca do polne veljave, je znatno zmanjšana. Standardizacija in normiranje blaga sta znatno olajšala blagovništvo ne le trgovcu, temveč tudi potrošniku. Tehnični napredek približuje v raznih ozirih producenta konsumentu in narobe, kar povzroča skrajšanje trgovske verige. Vzporedno s temi tehničnimi razlogi pa se opaža rastoča tendenca proizvodnje, da si zagotovi direktni vpliv na trg, na drugi strani pa tudi prizadevanje proizvajalca. Rezultat tega je, da se množe prodajne oblike, ki eliminirajo trgovca, kakor fabrične razpošiljalnice, lastne podružnice ter razne nabavljalne in konsumne organizacije.

Vse te ovire trgovini pa niso samo zmanjšale zlasti v zunanji trgovini prometa, temveč so v mnogih državah tudi izpremenile strukturo zunanje trgovine. Reglementacija blagovnega in deviznega prometa v najbolj različnih oblikah je vedno bolj zmanjševala direktni vpliv uvoznikov in izvoznikov na nakupne in prodajne pogoje. Trgovci ostaja zelo pogosto brez vpliva na najbolj osnovne elemente transakcije, kakor na ceno in količino. Na drugi strani pa raste v enakem razmerju vpliv raznih oblasti, ki izdajajo vse te ukrepe in ki trgovcu predpisujejo že skoraj vse njegovo delo. Na mesto gospodarske svobode so stopili razni urejajoči elementi, nastajajo novi uradi, na stotine novih predpisov, da trgovci brezuspešno bega v tem labirintu novih predpisov. Na ta način ni trgovci v mnogih državah že davno več svobodni disponent in subjekt, temveč samo birokratični vmesni člen in objekt, ki je skoraj brez vpliva.

Glede zunanje trgovine je bilo vprašanje »svobodna trgovina ali

reglementacija« via facti odločeno v smislu reglementacije, čeprav se priznava splošno potreba, da ostane svobodna trgovina v veljavi. To dokazuje, da življenje v notranji ko tudi v zunanji trgovini svobodno trgovino vedno bolj omejuje ter pripravlja tla za napredujočo reglementacijo. Seveda pa se širi ta tendenca proti volji skoraj vsega trgovstva, ki po pravici smatra svobodno trgovino kot ideal.

Poleg teh splošnih izprememb pa vplivajo na razvoj trgovine tudi posebne razmere v posameznih državah. Struktura trgovine je odvisna od strukture posameznih produkcijskih skupin ter od konsumne sposobnosti in značaja širokih potrošniških množic.

Države z bolj ali manj vezanim gospodarstvom so na eni strani mnoge produkcijske panoge etatizirale, bodisi v obliki državnih monopolov bodisi v drugi obliki, na drugi strani pa se je velik del industrijske proizvodnje karteliral. Eno ko drugo ubija svobodno trgovino. Na vsak način pa silno omejuje svobodo gibanja trgovine. Dostikrat propada zaradi tega veletrgovina, v nadrobni trgovini pa se vsiljujejo pogoji, na katere ne more imeti trgovina skoraj nobenega vpliva.

Deloma, čeprav ne v tej meri ko od produkcije, zavisí struktura trgovine tudi od odjemnega trga. Poljska ima na primer najmanjše odstotke v trgovini zaposlenih ljudi, kljub temu se splošno govori o veliki prenapolnjenosti v trgovinskem poklicu. Ta prenapolnjenost pa je prav gotovo resnica, ker je skoraj 70% močno agrarno prebivalstvo Poljske udeleženo v zelo neznatni meri pri zamenjavi blaga. Prenapolnjena vas konsumira skoraj samo lastne pridelke ter ni niti dobavitelj niti odjemalec na trgu. Pri takšnem položaju je razumljiva zahteva, da se mora število detalistov omejiti, ker se je promet za posamezne tvrdke skrčil na skoraj mikroskopično velikost.

Če k splošnim strukturnim izpremembam prištejemo še posebne razloge v posameznih državah, potem je pač treba ugotoviti, da ima klic po svobodni trgovini še vedno svojo upravičenost, vendar pa nas bo življenje v mnogih primerih prisililo, da stopimo na pot reglementacije. Na vprašanje »svobodna trgovina ali reglementacija« se ne more odgovoriti »in abstracto«, to vprašanje se more rešiti samo od primera do primera, ko se upoštevajo vsi gospodarski pogoji dotične dežele.

Kjer ni trgovinskih ovir niti v notranji niti v zunanji trgovini,

kjer je svoboda gibanja blaga in kapitalov prvi delovni pogoj, tam ni za reglementacijo absolutno nobenega razloga. V državah pa, kjer je začenši z zaščitnimi carinami državna uprava z raznimi predpisi vedno bolj globoko prodrla v gospodarstvo in po tej poti že precej daleč napredovala, tu pa bo najbrže potrebno, da se trgovina v raznih smereh reglementira.

Večinoma bodo prišli v poštev naslednji ukrepi:

1. Dokaz usposobljenosti kot pogoj za izvrševanje trgovinskega poklica.
2. Omejitev števila trgovcev v raznih strokah s koncesijsko dolžnostjo kot najbolj dalekosežno obliko.
3. Dolžnost združevanja v prisilnih organizacijah, ki bi v raznih smereh izvajale kontrolo članov. Kot pogoji za dosego usposobljenosti bi mogli veljati ti:
 - a) določitev učne dobe in dovršitev trgovinske šole;
 - b) položitev izpita za trgovske pomočnike;
 - c) dokaz večletne prakse v trgovini;
 - d) dokaz zadostnih denarnih sredstev za otvoritev trgovine;
 - e) potrdilo oz. priporočilo strokovne organizacije in podobno.

Koncesijska dolžnost se more omejiti na posebne trgovinske panoge (sejmi, krošnjarstvo, prodaja monopolnih predmetov), more pa zadeti tudi vso detaljno trgovino.

Prisilne organizacije so bile v mnogih državah že ustanovljene. Predaleč bi privedlo, če bi tu navedli razne oblike in kompetence. Kontrola nad cenami, nelojalna konkurenca in podobno bi prišlo pač v prvi vrsti v poštev.

Dvomim pa, da bi te tri glavne oblike reglementacije trgovine pomenile napredek distribucije. Po mojem mnenju so samo konsekvence velikih izprememb gospodarskih oblik, ki so nastale večinoma v državah, katere so se odmaknile od gospodarskega liberalizma.

Priobčujemo ta izvajanja poliskega gospodarskega strokovnjaka kot lep dokaz, kako zelo so upravičene zahteve slovenskega trgovstva, kakor so bile izražene na mnogih občnih zborih in zborovanih trgovstva.

Občni zbori

Autoprometna zadruga z o. z. v Ljubljani ima 3. redni občni zbor dne 22. julija ob 11.30 v sejni dvorani Kmetске posojilnice in hranilnice ljubljanske okolice.

Politične vesti

Romunski kralj Karol je imel v Parizu daljšo konferenco s predsednikom republike Lebrunom in drugimi vodilnimi francoskimi državniki.

Na kongresu francoske socialistične stranke v Marseilleu so se pojavila precej ostra nasprotja med levičarji in desničarji. Levičarji so zlasti nezadovoljni z zunanjo politiko Francije ter zahtevajo, da se španski republikanci odkrito podpirajo. Tudi so nezadovoljni z notranjo politiko vlade in zahtevajo energičen nastop proti senatu in proti velekapitalu. Kongresu so bile predložene tri resolucije: Resolucija Leona Bluma in glavnega tajnika stranke Faurera, ki dopuščata sodelovanje socialistov v sedanji francoski vladi, resolucijo Giromskega, za katerega so se izjavili pariški socialisti in po kateri resoluciji bi mogli socialisti sodelovati v sedanji vladi le ob določenih pogojih, ki pa jih vlada ne bi mogla prejeti ter končno resolucijo skrajnega levičarja Piverja.

Na kongresu v Marseilleu je zmagovalo Blumovo stališče in je za njegovo resolucijo glasovalo 19 delegatov, za obe ostali pa le 13. S tem je zagotovljeno, da ostanejo socialisti v vladi.

Mednarodna kontrola ob francosko-španski meji je bila v torko opoldne odpravljena. Ostala je le še francoska kontrola, ki pa bo v petek odpravljena, če do takrat ne pride do sporazuma glede španije.

General Franco je izjavil, da ne bo razpravljal o vprašanju umika prostovoljskih čet iz Španije, ker da je to vprašanje nerešljivo. General Franco pač nemško in italijanske podpore ne more pogrešati.

General Franco demantira vesti listov, da bi pozval bivšega španskega prestolonaslednika grofa Cavadongo, da se vrne v Španijo.

Madridska vlada poroča, da so njene čete uspešno prebile obroč Francove vojske okoli Madrida, in sicer pri Valdemoru, ki je 10 km južnovzhodno od Escoriala. Ofenziva vladnih čet je trajala 5 dni ter so čete prodrele v globino 15 do 20 km v širini 10 km, da so skupno osvojile 130 kvadratnih kilometrov ozemlja.

Turška »Stampa« piše, da bo Italija začela pod zaščito svojih vojnihih ladij čisto odkrito pošiljati generalu Francu orožje, če bi Francija odpravila mednarodno kontrolo na francosko-španski meji.

Ostavka belgijskega pravosodnega ministra je bila sprejeta, demisijsko ministrskega predsednika v. Zeelanda pa je kralj odklonil.

Turška ministra Sukri Kaja in Ruždil Aras sta prišla v Moskvo. Njuno potovanje je uradnega značaja.

Kulturni boj v Nemčiji zavzema vedno bolj nevaren obseg. V nedeljo je bil prečitan v vseh katoliških in tudi v vseh protestantskih cerkvah proglas katoliških škofov, ki pozivajo vernike k skupni borbi proti Antikristu. Proglas se končuje z zagotovilom, da se bo takoj obrnilo vse na bolje, če bodo verniki složni.

Vladni krogi so silno razburjeni zaradi tega skupnega nastopa katolikov in protestantov. Skrajni narodni socialisti zahtevajo, da vlada ostro nastopi proti vsem, ki so odgovorni za proglas in za njegovo prečitavanje v cerkvah. Zahtevajo celo, da vlada vse škofove, ki so podpisali ta proglas, aretirala.

Avstrijsko-nemška pogajanja za ureditev vseh spornih zadev, ki so nastale po sklenitvi avstrijsko-nemškega sporazuma, sklenjenega pred enim letom, so dala zelo majhen uspeh. Samo glede časopisov je bil dosežen sporazum, pa še ta najbrže ne bo veljal dolgo.

Položaj na Kitajskem se je znova poostрил ter se je v bližini Pejpinga razvila nova bitka med Kitajci in Japonci. Kitajski listi pišejo, da je sedaj Kitajska vojaško Japoniki dorasla in da mora zato odkloniti vse japonske zahteve.

Japonski cesar je nenadoma prekinil bivanje v svoji letni rezidenca ter se vrnil v Tokio. V tem vidijo politiki jasen znak, da se je položaj na Kitajskem nevarno poostрил in da ni izključeno, da bo Japonska napovedala Kitajski vojno.

Vojna med Japonsko in Kitajsko se je dejansko pričela. Japonske čete so hotele na vsak način zavzeti Pejping. Kitajci pa so takoj odgovorili s protinapadom ter se je razvila krvava in silno ogorčena bitka, v kateri se je borilo več divizij. Kitajci so bili za boj odlično pripravljeni in so tudi zmagovali ter osvojili bogat vojni plen. Istočasno se je izkrcala na Kitajskem še cela armada Japoncev, jasen dokaz, da so se Japonci že pripravljali na vojno s Kitajsko.

Denarstvo

Ali bo res dinarjev tečaj zvišan?

Zagrebski gospodarski krogi so vznemirjeni, ker se boje, da pride do novega skoka dinarja. To sklepajo iz tega, ker je Narodna banka znižala odkupno ceno za zlato od 50 na 49'05 din, kar odgovarja tečaju 219 din za 1 angleški funt. Zato sodijo nekateri, da Narodna banka ne bo več vzdrževala tečaj funta na bazi 238 din. Gospodarski krogi so pričakovali, da se bodo temu tečaju prilagodili tudi uradni devizni tečaji. Po tej relaciji pa bi morala znašati odkupna cena za zlato 53'40 din. Bilo bi zato bolj naravno, da je Narodna banka odkupno ceno za zlato povišala, ne pa zmanjšala. Ker je danes ponudba v funtih zelo velika, je nevarnost, da zdrkne tečaj funta na 218'50 din. Če bi se to zgodilo, bi bil naš izvoz močno otežkočen. Možnost novega skoka dinarja pa je vnesla tudi negotovost glede vseh kalkulacij, kar more le škodljivo vplivati.

Jugoslovenski Kurir« dostavlja k tej vesti, da je strah Zagreba popolnoma neupravičen. Narodna banka je edini kupec zlata v državi in zato more določevati ceno za odkup zlata brez ozira na pariteto. Ni pa nevarnosti po mnenju »Jug. Kurirja«, da ne bi Narodna banka tudi v bodoče odkupovala angleških funtov po 238 din.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 8. julija navaja te izpremembe (vse številke v milijonih din):

Skupna kovinska podloga se je povečala za 5,9 na 1.687,7, in sicer se je skoraj v celoti povečalo zlato v blagajnah banke.

Devize izven podlage so se zmanjšale za 108,5 na 776,8.

Obtok kovancev v niklju in srebru se je znižal za 5,6 na 400,4.

Znova se nazadovala posojila, čeprav ne v znatnejši meri. Menična posojila so se zmanjšala za 7,6 na 1.374, lombardna pa za 1 na 247,5. Skupno so se torej posojila znižala za 8,1 na 1.621,5.

Od drugih aktivnih postavk še omenjamo: vrednostni papirji so se povečali za 3,6 na 129,9, vrednost rezervnega fonda so se znižale za 1,5 na 154,7, dočim so razna aktiva narasla za 163,9 na 1.288,2.

Obtok bankeveev se je dvignil za 27,4 na 5.501,6, obveze na pokaz pa za 29,5 na 2.245,1. Razna pasiva so se zmanjšala za 3 na 317,3.

Skupno kritje se je znižalo od 28'03% na 27'92%, samo zlato pa od 27'63% na 27'41%.

Avstrijska narodna banka je imela v zadnjem času znaten dotok deviz ter se je zaradi tega povečalo kritje na 30%. Če bi se od skupnega obtoka odštel državni dolg, potem bi znašalo kritje celo 40%.

Narodni dohodek v Avstriji je znašal v milijonih šilingov v letih 1929 do 1934: 7.419, 7.633, 6.302, 5.675 in 5.692.

Vloge v grških denarnih zavodih so v letu 1936. narasle od 17.532 na 18.864 milijonov drahem.

Z uredbo češkoslovaške vlade je bil podaljšani moratorij za kmetovalce od 30. septembra 1937 do 1. aprila 1938.

Število konkurzov v Sloveniji narašča

Po statistiki Društva industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani je bilo letos v juniju otvorenih v Sloveniji 5 konkurzov, dočim ni bil lani otvoren noben. V vsej državi brez Slovenije je bilo letos v juniju 9 novih konkurzov, lani 7. Priljubljen poravnave pa je bilo razglašeno letos v Sloveniji 6, lani 8, v vsej državi razen Slovenije pa 4, lani 8.

Šolske potrebščine smejo šole nabavljati tudi pri trgovcih

Važna odločba prosvetnega ministra

Poročali smo že, da je izdala banska uprava na vsa šolska vodstva okrožnico, po kateri bi smela vsa šolska upravitelstva nakupovati vse šolske potrebščine edino pri zalogi šolskih knjig. Tako, ko je bila ta okrožnica izdana, smo apelirali na bansko upravo, da jo spremeni, ker bi ta monopolizacija šolskih potrebščin uničila celotno vrsto trgovin. Naš apel pa ni rodil odziva, zato pa je bil tem bolj uspešen korak, ki so ga zaradi te okrožnice storili v Beogradu knjigarnarji. Na podlagi njih intervencije je izdal pomočnik prosvetnega ministra Kovačević po njegovem navodilu naslednji odlok:

Ministrstvo za prosveto v kr. Jugoslaviji.

Oddelek za osnovni pouk.

O. n. št. 40.553.

15. junija 1937 v Beogradu.

Kr. banski upravi, prosvetnemu oddelku, vsem.

Po čl. 22. pravilnika za izvajanje uredbe o vzdrževanju ljudskih šol, O. n. št. 13.255/37, je predvideno, da morejo banske uprave tudi same nabavljati posamezne potrebne predmete za vse šole v banovini. S tem se je mislilo v prvi vrsti na učila, ki se ne morejo nabaviti v manjših mestih, dočim morejo vse druge predmete, ki se morejo nabavljati v manjših me-

stih, te nabavljati tudi sama šolska upravitelstva.

Nekatere banske uprave pa nameravajo tudi knjige za dijake, ko tudi vse druge šolske potrebščine nabavljati neposredno pri trgovcih v banovinskem glavnem mestu (pri nas pri kr. zalogi šolskih knjig), da bi na ta način ostali knjigarnarji v manjših mestih brez svojega glavnega poslovanja ter bi bila s tem ogrožena njih obstojnost.

Zveza knjigarniških organizacij je v svoji predstavi pod št. 893 z dne 8. junija 1937, naslovljeni na prosvetnega ministra, opozorila na škodo, ki bi jo trpeli od takšnih nabav knjigarnarji po manjših krajih posameznih banovin.

To sporočajoč se opozarja na škodljive posledice takšnega dela, banski upravi pa se prepušča, da po svoji uvidevnosti in potrebi postopa, a da ima pred očmi interese trgovcev v manjših krajih.

Po odredbi prosvetnega ministra, pomočnik: Dj. Kovačević s. r.

Upamo, da bo to opozorilo prosvetnega ministra imelo popoln uspeh in da tudi ne bomo doživeli nobenega razočaranja s kakšnimi prisiljenimi tolmačenji okrožnice prosvetnega ministra.

Vsa naša javnost se bori proti centralizaciji in monopolizaciji, zato ne uvažajmo sami centralizacijo in monopolizacijo še v novih panogah. Bodimo dosledni in s tem bomo koristili tudi gospodarstvu.

Težavni položaj slovenskih mlinarjev

Krvice poslovnega davka

Trgovci nam piše:

Prejšnji ponedeljek je objavil neki hrvatski list vest, da imamo kontingent za Holandsko: 500 vagonov banatske moke, ter se obenem čuti užaljenega, češ da je pri nas dobiti dobro banatsko moko tudi iz slovenskih in srbskih mlinov. To pa samo zato, ker je prevoz pšenice cenejši kot prevoz moke. Iz tega sklepamo, da želijo dobiti banatski mlini še izenačene tarife, kar naj sploh popolnoma onemogoči vsak obrat mlinov v Sloveniji, kateri so navezani izključno na pšenico iz Banata.

Vsi ti banatski mlini gledajo samo svoje koristi, ne vidijo pa škode, katero smo posebne Slovenci doživeli z uvedbo davka na poslovni promet, kajti pri prometu davku se kot podlaga vzame v prvi vrsti pšenica, pripeljana po železnici. Tu pa že nastane diferenc, kajti v vsakem vagonu že od nekaj iz nerazumljivih vzrokov manjka 100 do 300 kg. Pri letnem prometu večjega mlina postane ta manjka jako občutna vsota. Povrh pa je treba za manjkajoče blago plačati še prometni davek. Nadalje računajo naše kot vse davčne uprave prometni davek od prodajne vrednosti izdelanega blaga. Tukaj nastaja za nas Slovence še posebna krivica, kajti vsi banatski mlinarji prodajajo svoje blago ali od svoje postaje, nekateri še celo kar od svojega mlina, in drugi brez vreč, tako da mora stranka vreče sama dostaviti. S tem se občutno zmanjša prodajna vrednost moke in znaša 4000 do 8000 din pri vagonu manj kot pri nas. Nadalje je pri njih prodajna vrednost še za služek naših veletrgovcev nižja kot pri našem mlinarju. Razen tega pa tudi najbrže nekateri mlini tudi večje količine blaga prikrijejo, kar našim slovenskim mlinom ni mogoče že zaradi prevelike kontrole na železnicah.

Vse to skupaj daje možnost banatskim mlinom, da imajo večjo konkurenčno sposobnost, brez ozira na to, da so v neposredni bližini producentov in da tudi zbog te ugodnosti lahko zaslužijo vsaj še po 10 par pri kilogramu. Da so te moje trditve resnične, je dokaz to, da so vsi naši nekdanji dobri izhajajoči mlini v Celju, Mariboru in drugod ustavili svoje obrate in to vse od časa zvišanja davka na poslovni promet.

Če se pa še zadnje želje banatskih mlinov uresničijo in železniška uprava izenači prevoz žita s prevozom moke, potem likvidirajo še tisti, kateri sedaj živolarijo, obupujejo in sanjajo o starih dobrih časih, ko je še naša nekdanja močna mlinarska industrija delala (ne dobičke, ampak) moko, da so imeli odjemalci vedno svežo moko, ne pa kot se nam godi zdaj, da imamo sedaj pred novo moko polovico na trg prihajajočega blaga pokvarjenega in moko slabega okusa, kar se najbolj vidi pri krušnih mokah, ki so bolj pokvarljive.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju tvrdke Koliaš Josip in sinova v Kranju. Konkurni sodnik Pfeifer, upravnik mase odvetnik dr. Sajovic Stanko. Prvi zbor upnikov pri sodišču v Kranju dne 15. julija ob 9. Oglašitveni rok do 20. avgusta, ugotovitveni narok dne 2. septembra ob 9.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju gostilničarja in posestnika Franca Lončarja v Cerknici. Poravnalni sodnik Slabe, poravnalni upravnik odvetnik doktor Tavčar. Narok za sklepanje poravnave dne 5. avgusta ob 9, rok za oglasitev do 30. julija.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju bivšega trgovca Petra Sitarja v Gorjah pri Bledu. Poravnalni sodnik Bidovec, poravnalni upravnik odvetnik dr. Triller. Narok za sklepanje poravnave pri sodišču v Radovljici dne 18. avgusta ob 9. Rok za oglasitev do 12. avgusta.

Končano je poravnalno postopanje Hele Švigelj, pos. in gostilničarke v Borovnici.

Poravnalni postopek je uveden o imovini Tomaža Breznika, trgovca z mešanim blagom v Ptuj, Sodnik dr. Poznik, upravitelj dr. Sluga, odv. v Ptuj. Narok bo 11. avgusta ob 10, pri sreskem sodišču v Ptuj, rok za oglasitev je do 4. avgusta.

Svetovna konjunktura bo še trajala

Berlinski zavod za proučevanje konjunktura je izdal svoje poročilo o stanju svetovnega gospodarstva, ki kaže po tem poročilu naslednjo sliko:

Svetovno gospodarstvo kaže še dalje v osnovnih potezah sliko trajajoče konjunktura, ki se deloma še pojačuje. Znaki dviganja, ki so označevali v prvih mesecih mednarodni gospodarski razvoj, so se umaknili vrsti nazadovanja, ki so mrzlico, ki se je polastila velikega dela svetovnega gospodarstva, vidno zmanjšali.

Posebno se pozna nazadovanje na mednarodnih trgih surovin in na učinkovitih tržiščih. Industrijske produkcije to nazadovanje ni zadelo in še vedno narašča, opazajo pa se prvi znaki izpremembe v tendenci. Zavod pa smatra nazadovanje le za prečiščenje mednarodnega položaja, ker je bila hosa trajno nevzdržna.

Vse pa kaže, da bo konjunktura trajala še dalje. V Združenih državah in v Angliji glede trajanja konjunktura niso več tako optimistični ko še pred nedavnim, ne smatrajo pa, da bi prišlo do prekreta pred letom 1938. Povod za to mišljenje so posebno naraščajoči produktijski stroški. Dobički so še nadalje narasli, ali pa se vsaj niso zmanjšali. Proces povišanja stroškov ne samo da ni kon-

čan, ampak se v nekaterih državah pretvarja v postopno naraščanje produktijskih stroškov. Nove investicije streme za tem, da se znižajo produktijski stroški ter zato vedno bolj in bolj izkoriščajo produktijske naprave. Ni še nastopila doba, ko bi se poslabšali izgledi na dobiček pri novih investicijah.

Temelji konjunktura so še nezamajani. Zaloge na mednarodnih trgih surovin še padajo in ni še govora o prenasitnem trgu. Še so potrebne velike nadomestne investicije, ki niso bile izvršene pred krizo. Obrestna mera je še vedno nizka.

Važno je nadalje dejstvo, da se je začela obnavljati tudi svetovna trgovina. Če izvajamo sezonski vpliv, zaostaja svetovna trgovina komaj za 9% za količino v najboljši konjunkturi leta 1929. Ta obnova svetovne trgovine ima še ta pomen, da se izboljšuje plačilna bilanca številnih držav in se s tem obnavlja mednarodni plačilni promet za dolgeve. Z naraščanjem svetovne trgovine je zadelana ena najvažnejših vrzeli sedanjega mednarodnega konjunktura razvoja, in ker notranje gospodarske sile vzpona v večini držav še niso strle, se lahko smatra, da je sedanje visoko stanje svetovne konjunktura še zagotovljeno.

Zunanja trgovina

V kratkem bo poslana prva velika pošiljka svinjske masti v Anglijo. Ker pa še vedno nimamo redne morske zveze z Anglijo, bo poslana mast v Bremen in od tam v Anglijo.

Romunija je dovolila 38%no premijo za izvoz rezanega lesa v Anglijo. Kdaj pa bo naša vlada sledila temu primeru? Kdaj bo doseženo vsaj to, da ne bodo morali naši izvozniki plačevati posebno pristojbino v obliki nižjih tečajev za odstopljene devize?

Vrednost bolgarske industrijske proizvodnje je narasla v letu 1936 za pol milijarde levov na 5,6 milijarde.

Trgovinski in finančni sporazum med Nemčijo in Francijo je bil dne 10. julija v Parizu podpisan.

Madžarska je začela pogajanja z avstrijsko, italijansko in nemško vlado glede izvoza svoje pšenice. Dosedaj si je že zagotovila izvoz 4,4 milijona metrskih stotov pšenice. Skupno se ceni celotni madžarski izvozni višek pšenice na 6 do 7 milijonov stotov.

Zunanja trgovina Nizozemske se je letos znatno povečala. V primeri z lani se je v prvih šestih mesecih povečal uvoz od 466 na 746, izvoz pa od 319 na 533 milijonov holandskih goldinarjev.

Stari avstrijski rudnik pri Bram-

bachu blizu Salzburga je prevzel nov lastnik, ki bo zopet začel izkoriščati rudnik. V rudniku se koplje zlasti drago kamenje, v prvi vrsti smaragd in beril.

Popolno reorganizacijo topilniške industrije pripravlja poljska vlada. Vsa industrija bo združena pod vodstvom enega njenih zaupnikov. Dobava tujege starega železa in tuje železne rude se bo omejila. Vse potrebno železo za industrijo se bo nabavljalo skupno ter bo izključen vsak posrednik med proizvajalci in potrošniki. Cene železnih predmetov bo določevala vlada.

Združene države Sev. Amerike so uvozile v prvih petih mesecih 1937 blaga za 1396 (lani le za 973) milijonov dolarjev, izvozile pa za 1268 (969) milijonov dolarjev. L. 1933., v času največje krize je znašal ameriški izvoz le 550 milijonov dolarjev.

Ameriški odbor ruskih upnikov, ki so zahtevali, da se ob sklenitvi nove rusko-ameriške trgovinske pogodbe upoštevajo njih zahteve in določi odškodnina za nacionalizirana podjetja ameriških državljanov v Rusiji, ni prodir s svojo zahtevo in je bila trgovinska pogodba podaljšana za eno leto, ne da bi se o vprašanju starih dolgov sploh govorilo.

Italijanska trgovinska zbornica v Kaliforniji ceni premoženje Italijanov, ki žive v Ameriki (tudi onih, ki so že ameriški državljanji) na 4 milijarde dolarjev.

Poceniti, ne podražiti je treba življenje — zaradi nizke kupne moči prebivalstva

Pred dobrim tednom so izšli v skoraj vseh jugoslovanskih dnevnikih obširni opisi novih cigaret »Bled«, ki jih je dala monopolska uprava v promet. Vse odlične prednosti te nove cigarete so bile opisane v tako vabljivih besedah, da so se kadilcem kar širile prsi v želji, da bi čim preje inhalirali te izvrstne nove cigarete. In po vrsti so odhajali kadilci v trafike in zahtevali cigarete »Bled« — v nobeni trafiki pa teh cigaret niso imeli. Dan za dnem so spraševali kadilci po teh cigaretah, dan za dnem so jim mogli dajati trafikanti le en odgovor, da teh cigaret še niso dobili in da jih dobe prihodnji teden.

Tako je bilo vse veliko zanimanje za cigarete »Bled« ubito, tako je bil zapravljen poslovni uspeh, ki bi mogel prinesiti monopolski upravi lep dobiček.

poslovne uspehe! Zato tudi ne smemo upati, da podobnih poslovnih neuspehov ne bomo več doživeli.

(Med tem so cigarete »Bled« prišle v promet in kadilci niso preveč navdušeni. Besedilo na zavojčkih je le hrvatsko in srbsko.

Nove knjige

Dve dobri mladinski knjigi

Erich Kästner: Emil in detektiv. V zbirki mladinskih spisov, ki jo izdaja Jugoslovanska knjigarna, je izšel izvrsten mladinski spis nemškega pisatelja Ericha Kästnerja v zelo lepem prevodu Mirka Kunčiča. Kar veselje je čitati opis potovanja mladega junaka Emila v Berlin in njegovo žalostno zgodbo, ko mu je bil ukraden denar, da je prišel v največjo zadrego, iz katere pa so ga pogumno rešili njegovi berlinski tovariši. Ves dogodek je napisan tako pristransko, toplo in napeto, da bo čital knjigo tudi vsak odrasel človek za največjim veseljem. Kar dobro stori človeku, ko čita to zdravo povest.

Kakor vse knjige iz zbirke mladinskih spisov, je tudi ta zelo lepo opremljena, da je njena cena — 36 din — za vezano knjigo res nizka.

Franc Weiser: Najmlajši poročevalec je druga najnovejša knjiga iz zbirke mladinskih spisov Jugoslovanske knjigarne. Opisuje potovanje okoli sveta najmlajšega poročevalca, 15letnega sina urednika dr. Klingerja. Pot vodi mladega skavta z Dunaja v Marseille, nato pa skozi Sueški prekop v Indijo, Japonsko in Severno Ameriko, od koder se vrača mladi junak nazaj v Evropo. Na potovanju doživi najmlajši poročevalec seveda vse polno doživljajev, ki jih tudi lepo opiše v svojih tedenskih poročilih listu »Ekspress«, ki je aranžiral vse potovanje. Opis potovanja je pisan živahno in v njem je poudarjeno zlasti to, kar zanima mlade ljudi. Stevilne in zelo jasne fotografije dobro ilustrirajo poročila, da dobi bralec jasno predstavo o vseh krajih, ki jih je obiskal najmlajši poročevalec. Knjigo je prevedel dr. Jože Lovrenčič ter je prevod odličen. Prav tako tudi oprema knjige.

Obe knjigi prav toplo priporočamo.

Že v 24 urah

barva, pleštra in kemično snazi
obleke, klobuke
ltd. Skrobl in svetloliko srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8

Telefon št. 22-72.

S prvim julijem je bila poštnina za dopisnice povišana za 25 par. S 15. julijem so se povišale pristojbine za medkrajevne telefonske pogovore za 7—25%. Ze s tem se je rešila v vseh podjetjih znova podražila. Sicer res ni ta podražitev velikanska, toda kljub temu je občutna, ker se je v zadnjem letu zaradi novih pristojbin in povišanih davščin rešila že itak prav nevarno povečala. Ze takrat je bila prekoračena in ne samo dosežena gornja meja davčne obremenitve, ki jo podjetja še zmorejo. Vsako novo povišanje davščin mora privedi do katastrofe.

Zadnje vesti pa tudi poročajo o znatnem povišanju cene za moko. Dočim se je lani plačevala potiška pšenica po 110—115 din, se pšenica letošnje žetve plačuje že po 155 din. Cena pšenice se je v enem letu dvignila torej za celih 40 din pri 100 kg.

Za žitorodne pokrajine pomeni povišek žitnih cen povečanje blagostanja, ker bodo kljub slabši žetvi dobili zaradi silnega dviga cen letos za pšenico več kot druga leta. Čisto drugačen pa je položaj za pokrajine, ki uvažajo pšenico, a prav tako tudi za vse posameznike, ki kupujejo pšenico. Vsi ti bodo morali plačati letos za pšenico približno eno tretjino več kakor pa lani. A kje naj dobe denar, da bodo zmogli tako zelo povečani izdatki za pšenico?

Rešitev bi bila, če bi se sicer življenje pocenilo, da bi prihranki pri drugih izdatkih omogočili večje izdatke za pšenico. Žalibog pa se nobena stvar ni pocenila in življenje je danes neprimerno dražje, kakor je bilo pred enim letom. Zaslužek ogromne večine ljudi pa je ostal isti. Posledica vsega tega bo, da bodo ljudje še bolj omejili svoje izdatke, da bo promet v trgovini še bolj nazadoval, da bo kupna moč prebivalstva še nižja in da bo gospodarsko življenje še bolj nazadovalo. Samo slabe posledice bomo doživeli.

Če pa je kupna moč prebivalstva manjša, če nazaduje gospodarska aktivnost, potem morajo nujno pasti tudi državni dohodki. Z osterjšo nategnitvijo davčnega vijaka je sicer mogoče trenutno preprečiti znižanje državnih dohodkov, kakor se je to zgodilo lani, toda s tem se samo izpraznjujejo zadnje rezerve in ustvarja še bolj nevaren položaj.

Zato bi morala zlasti država gledati na to, da življenje poceni, ne pa da ga vedno znova podražuje. Tudi za državo mora veljati trgovsko načelo, da je rešitev v večjem prometu, ne pa v večjem zaslužku pri vsakem poedinem predmetu. Zato ne bi smela država poviševati telefonskih pristojbin, temveč instalirati bi morala nove telefonske centrale, razširiti obstoječe, da bi se število telefonskih pogovorov povečalo in se s tem povečali tudi dohodki telefonske uprave. Ze sedaj so bile telefonske pristojbine tako visoke, da so se ljudje posluževali telefona za medkrajevne pogovore le v skrajni sili. Sedaj se jih bodo posluževali še v manjši meri.

Poceniti je treba življenje, da dobi gospodarsko življenje nov razmah, da ne bodo pretirano visoke pristojbine in takse ovirale vsak polet podjetnosti. Vse pa kaže, da naša uprava do tega spoznanja še ni prišla in zato moramo žal ugotoviti, da velja pri nas za uravnovešanje državnega gospodarstva vedno še najbolj primitivni recept poviševanja davščin. Nihče pa ne misli na to, da se more doseči ravnovesje med dohodki in izdatki tudi z zmanjševanjem izdatkov, zlasti onih čisto

neplodnih reprezentativnih, ki pa gredo v milijone in desetine milijonov. Nihče tudi ne misli na to, da bi se mogli s poenostavljenjem uprave doseči stomilijonski prihranki. Prav tako ne misli nihče na to, da bi se mogla dobiti brez novih izdatkov z bolj racionalno uporabo uradniškega aparata sredstva za marsikatero javno delo. Na že davno dokazano potrebo reforme naše uprave nihče ne misli in

zato je še vedno v časti le stari recept neprestanega poviševanja davčnega bremena, kakor da bi bila davčna moč prebivalstva neizčrpna.

In tako se življenje draži, tako postaja položaj poedincev in tudi celih pokrajin vedno težji in zato ni nobenega zboljšanja. Gospodarska moč poedincev zato pada, gospodarski položaj postaja zato vedno težji in težji.

Nezakonito proizvajanje piva

Dravska finančna direkcija razglasa: Finančna direkcija je ugotovila, da proizvajajo privatniki pivo za domačo porabo, kar je po trošarinskih in taksnih predpisih strogo prepovedano. Pivo je trošarinski predmet ter je proizvodnja piva dovoljena samo onemu, ki je izpolnil zakonite pogoje po obrtnih, trošarinskih in taksnih predpisih, to je v kolikor prihaja v poštev stališče finančne uprave, da je plačal takso, ki znaša po tar. post. 92/II., točka 7. taksnega zakona 10.000 din, da se je prijavil finančni oblasti kot trošarinski proizvajalec, da proizvaja pivo pod stalno kontrolo ter plačuje trošarino na pivo. Skratka: proizvodnja piva je izključna pravica oblastveno odobrenih pivovar.

Vsakdo, ki proizvaja pivo samostalno, četudi samo za domačo porabo, se torej pregreši proti taksnim in trošarinskim predpisom ter znaša kazni s taksami vred po taksnem zakonu za vsak primer 41.000 din, po trošarinskem zakonu pa znaša redna kazen za prvi primer 500 din, za vsak nadaljnji primer pa 1000 din, poleg plačila prikrajšane redne trošarine, skupnega prometnega davka in 5kratnega prikrajšane davka kot kazni s takso za razsodbo vred. Kazni po trošarinskih predpisih se spreminjajo za primer neizterljivosti v nadomestilni zapor.

Jasno je, da bi pomenile te občutne kazni za marsikoga moralno in gmotno propast. Iz tega razloga je postopala direkcija doslej kolikor mogoče prizanesljivo ter se omejila v večini primerov na posvarilo prizadetih strank zlasti tam, kjer se je prepričala, da je pripisovati nezakonito proizvodnjo

piva zgolj nevednosti in nepoučenosti in ne zlobnemu namenu strank.

Ker pa to prizanesljivo postopanje finančne uprave doslej ni imelo zaželjenega učinka, ampak se primeri samovoljnega proizvodnje piva ponavljajo ter objavljajo v časopisju celo recepti za proizvodnjo piva, je direkcija prisiljena posvariti vso javnost po časopisju.

Trgovinski register

Vpisala se je naslednja tvrdka: Rudarska družba »Mačkatica«, družba z o. z. v Ljubljani. Obratni predmet med drugim: pridobivanje vseh vrst rud in kovin, prostosledov in jamskih mer, prodaja in pridobivanje rudnikov in rudniških naprav ter pridobivanje v ta namen potrebnih nepremičnin, strojev in orodja, zlasti pa obratovanje rudnika »Mačkatica«. Osnovna glavnica v višini 200 tisoč din je vplačana v gotovini. Poslovodje: Feliks Tomić, prokurist tvrdke A. Westen, Celje, Avgust Praprotnik, industrialec v Ljubljani in Franc Šumi, trgovec v Kranju. Poslovodstvo sestoji iz treh ali več poslovodij, ki jih izvoli občni zbor družbe. Poslovodje zastopajo družbo kolektivno, in sicer ali po dva poslovodja ali pa en poslovodja in en prokurist.

Izbrisale so se naslednje tvrdke:

A. Praprotnik, trgovina z mešanim blagom, Novi Udmat.

I. Skubic, trgovina z moko v Spodnji Šiški.

Jožef Pehare, usnjarija v Trzinu. Vsi zaradi opustitve obrata.

enemu. Opozicija je pri razpravi o podrobnostih zapustila skupščinsko dvorano.

Odbor za proučevanje konkordata je imel v torek sejo, katere se je udeležil tudi ministrski predsednik dr. Stojadinović. Predlog, da bi se razprava o konkordatu odložila, dokler ne ozdravi patriarh Varnava, je bil odklonjen. Kot prvi je govoril proti konkordatu dr. Kumanudi.

Bivši narodni poslanec Vladimir Čapić iz Zagreba je poveljnik 15. bataljona mednarodne brigade v Španiji.

Grad Mokrice na slovensko-hrvaški meji je kupila zagrebška nadškofija za 4 in pol milijona din.

Hrvatski kipar Augustinčić in hrvatski arhitekt Galić sta dobila četrto nagrado za svoj osnutek spomenika generalu Justu, osvoboditelju Argentine.

V Mariboru je umrl prof. Franc Jerovšek, odličen šolnik in zvest narodnjak. Svojim dijakom je bil pravi oče. Slava njegovemu spomenu.

Za novega italijanskega poslanika pri vladi v Burgosu je imenovan grof Viola di Campalto, bivši italijanski poslanik v Beogradu.

Banska uprava savske banovine je izdala nalog, ki ga je potrdilo gradbeno ministrstvo, da mora TPD urediti vse svoje čistilne naprave v svojih rudnikih tako, da odpadki premoga ne bodo več onesnaževali Save. TPD se je proti temu odloku banske uprave prišlo na državni svet.

V smislu sklepa stalnega sveta Balkanske zveze je Zetska plovnica prevzela uvedbo redne balkanske obalne morske zveze. Zvezo bo oskrboval največji potniški parnik družbe »Lovćen«, ki bo od 1. novembra dalje vozil na progi: Sušak — Benetke — Split — Kotor — Drač — Valona — Krf — Pirej — Carigrad — Burgas — Varana — Konstanca in nazaj. Če se bo nova zveza izplačala, bodo uvedene tri redne proge na mesec.

Spitalska občina je odbila ponudbo neke tuje družbe, ki je hotela ustanoviti v Splitu moderno igralnico. Podobne ponudbe so dobila tudi druga primorska mesta. Pričakovati je, da bodo vse te ponudbe odbite, kar je samo odobravati.

Letos ne bomo imeli za izvoz pšenice več kot 25.000 vagonov, kakor sodijo naši izvozniki. Znano pa je, da so bile pri nas prve vesti o stanju žetve še vedno napačne.

Ječmena nismo letos pridelali niti toliko, kolikor ga potrebujemo za lastno potrebo. Cena ječmena je zato narasla od 105—109 na 120—125 din za 100 kg.

Mariborska finančna straža je zalotila na klanecu pri Gačniku avstrijski avtomobil, ki je bil poln tihotapskega blaga. Finančni organi so zaplenili 681 vžigalnikov in ogromno količino vžigalnih kamenčkov. Avto so finančniki zaplenili, oba Avstrijca pa aretirali.

V občini Novigrad Podravski je bilo uničenih od finančnih organov 40.000 sadik tobaka, ki so bile zasajene brez oblastnega dovoljenja.

Kardinal Pacelli je posvetil novo cerkev Male Terezike od Deteta Jezusa v Lisieuxu. Slovesnosti se je udeležilo okoli 300.000 vernikov. V pridigi je kardinal Pacelli ostro obsodil razsizen in njegov nauk o nadvrednosti enega naroda nad drugim.

Iz Lisieuxa je prispel državni tajnik in kardinal Pacelli v Pariz ter bil z vsemi častmi suverena sprejet od predsednika republike Lebruna. Nato je imel v Notrdamski cerkvi pridigo, v kateri je silno proslavljajal zasluge francoskega naroda za dvig duhovnega življenja.

Francoski katoliški listi so silno zadovoljni s sprejemom, kakršen je bil prirejen papeževemu legatu kardinalu Pacelliju. Listi pravijo, da tudi desničarska vlada ne bi mogla privedi kardinalu lepšega sprejema.

Dan poljske mornarice so svečano proslavili v nedeljo na Poljskem. Na velikem zborovanju v Gdini je zahteval predsednik poljske pomorsko-kolonialne lige, da dobi Poljska kolonije.

Voditelj francoskih nacionalistov polkovnik De la Roque je kupil za 9 milijonov frankov pariški dnevnik »Le Petit Journal«.

Rusi so organizirali drugi polet čez Severni tečaj v San Franciscu. S svojim poletom hočejo dokazati, da je reden zračni promet čez Severni tečaj mogoč. Letalo je opremljeno tako, da more v najugodnejšem primeru preleteti tudi 12.000 kilometrov.

Mednarodni kongres za kazensko pravo zboruje v Bernu. Na dnevnem redu bo tudi vprašanje mednarodne kriminalne statistike.

Svetovni kongres za reklamo je začel zasedati v Parizu.

Ponarejevanje francoskih znamk po 50 centimov so odkrili. Francoska državna blagajna je močno oškodovana. Ponarejevalci so se posluževali istega papirja, iz katerega so španske znamke, zato sumijo, da je ponarejevalnica na pirenejskem polotoku.

V Constanzi so romunske oblasti zaplenile švedski parnik »Kolias«, ker so ugotovile na parniku 32 vagonov municije in obstojni sum, da gre za tihotapsko pošiljko orožja, namenjenega za Španijo.

Radio Ljubljana

Četrtek 15. julija: 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Radijski orkester — 14.00: Vreme, borza — 10.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Savez Sokola kraljevine Jugoslavije — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Plošče — 20.10: Javna dela v dravski banovini — 20.30: Flavita in klavir — 21.20: Klavirske skladbe prof. Matije Tomca (gđc. Silva Hrašovec) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Petek, 16. julija: 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Plošče po željah — 14.00: Vreme, borza — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Srednješolska mladina in šport — 19.50: Zanimivosti o izseljencih — 20.00: Plošče — 20.10: Kmetstvo dekle (gđc. K. Hafner) — 20.30: Akademski pevski kvintet — vmes igra harmoniko g. Stanko Avgust — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.30: Angleške plošče.